

Lohja

Voimajohtolinjan arkeologinen inventointi
välillä Lohja Niemelä – Siuntio Kopula

Jouko Pukkila 2008
Museovirasto

Tiivistelmä

Museoviraston arkeologian osasto suoritti 20.-22.5.2008 arkeologisen inventoinnin Lohja Niemelä – Siuntio Kopula välisellä voimajohtolinjalla, jolla uusitaan ja paikoin myös siirretään joitakin pylväitä. Linjan välittömästä yhteydestä ei tunneta muinaisjäännöksiä, mutta olosuhteidensa puolesta pidettiin mahdollisena, että siltä voisi löytyä etenkin kivikautisia asuinpaikkoja tai pronssikautisia hautaraunioita. Linja kulkee myös Lieviön kylän läpi, jossa historiallisen ajan muinaisjäännösten löytymistä pidettiin mahdollisena. Inventoinnissa todettiin joitakin aivan uusia kivrakenteita sekä ajaltaan epävarma, vanha rajamerkki.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
2. Tutkimushistoria	1
3. Inventoidut alueet ja käytetyt menetelmät	1
4. Tulokset	3
5. Kohdekuvaukset	4
5.1. Kiinteät muinaisjäännökset	4
5.2. Muut kohteet	9

1. Johdanto

Museovirasto totesi lausunnossaan 12.3. arkeologisen inventoinnin tarpeellisuuden ennestään tuntemattomien muinaisjäännösten löytämiseksi Lohja Niemelä – Siuntio Kopula välisen 110 Kv:n voimajohtolinjan alueella. Linjalla uusitaan pylväät ja joitakin siirretään hieman mm. viljelystöiden aikaisempaa paremman sujuvuuden takaamiseksi. Koska alueella ei ole koskaan inventoitu, arvioitiin arkeologinen inventointi muinaisjäännöstilanteen kartoittamiseksi perustelluksi. Todennäköisimmiksi muinaisjäännöksiksi linjalla arveltiin kivistä asuinpaikat, pronssikautiset hautaröykkiöt ja historiallisen ajan kohteet.

Maastotyölle varattiin kolme työpäivää ja esitöihin sekä kertyneen aineiston muokkaamiseen ja raportin kirjoittamiseen seitsemän työpäivää. Maastotyön suoritti 20.–22.5.2008 arkeologi Jouko Pukkila Museoviraston arkeologian osastolta. Työtä valvoi intendentti Tuula Heikkurinen-Montell Museovirastosta. Kustannuksista 2570 € vastasi Fortum Sähkönsiirto Oy edustajanaan HVC Lasse Karhunen.

2. Tutkimushistoria

Tutkimusalueella ei ole arkeologisesti aikaisemmin tarkastettu eikä sieltä myöskään tunneta muinaisjäännöksiä tai irtolöytöjä. Noin 1,5 km linjasta luoteeseen Muijalassa on historiallisen ajan viljelyröykkiö (mj.rek.nro 1000008337), joka on löytynyt 2007 maakaasuputken historiallisen ajan kohteiden inventoinnin yhteydessä. Etelän puolella lähin tunnettu kohde on Lampomäen (mj.rek.nro 1000008419) kivikautinen asuinpaikka runsaan kilometrin päässä saman Kivikoskenpuron varressa, joka virtaa nyt inventoidun alueen läpi tolppien 32 ja 33 välissä. Kuninkaankartastossa mainitaan Lieviön kylä nimellä *Skräddarskog by*, joten se huomioitiin tarkastuksessa mahdollisena historiallisen ajan asutusjäänteitä sisältävänä alueena.

3. Inventoidut alueet ja käytetyt menetelmät

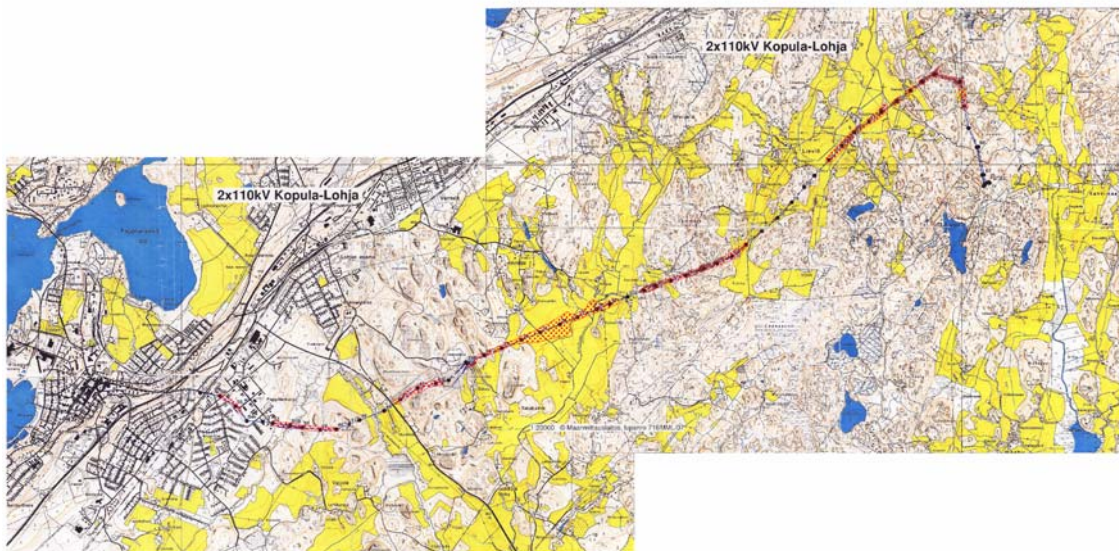
Näiden tietojen perusteella tutkittavaksi valittuja alueita hahmotettiin yhdessä aluevalvojan kanssa ja päätettiin maastotyön painopistealueiksi korkeuden n. 40 m mpy tuntumassa olevat peltoalueet etenkin Kivikoskenpuron ympäristössä (Lampomäen kivikautinen asuinpaikka mj.rek.nro 1000008419 sijaitsee korkeudella 36 m mpy), peltoaukeita reunustavat kalliot mahdollisina pronssikautistyyppisten röykkiöiden rakentamisalueina sekä historiallisen kartta-aineiston perusteella hahmotetut alueet (Lieviön kylä). Tästä syystä aivan koko linjaa ei tarkastettu, vaan etenkin korkeimmat metsäalueet kaukana pelloista jätettiin tarkastamatta. Tarkastettavan alueen leveys vaihteli 8-24 m välillä, paikoin maastoa katsottiin hieman laajemmalta alueelta, mm. Kivikoskenpuron viereisillä peltoalueilla tarkastettiin kaksi selkeää kumpareta, vaikka ne ulottuivat määritetyn alueen ulkopuolelle. Tämä katsottiin perustelluksi työkoneiden liikkumisalueiden varalta.

Kartasta 1 näkyy, että uusittava sähkölinja alkaa Lohjan keskustan itäpuolelta itäkoilliseen. Maasto vaihtelee linjauksen alueella metsäisistä, paikoin kallioisista alueista

avoimiin peltoaukioihin. Läntisin osa on teollisuusaluetta, mutta jo hieman idempänä linjaus suuntautuu metsään, jonka jälkeen alkaa haja-asutusalue, jossa korkeammat metsäiset alueet vuorottelevat niiden välissä olevien peltojen kanssa. Näillä alueilla ympäristöstä saa hyvän kuva, etenkin mitkä alueet ovat kutakuinkin alkuperäisessä korkeustasossaan. Sen sijaan kaatopaikan alueella on laajoja alueita, joissa alkuperäinen maanpinta on peitetty täyttömaalla – tällä alueella näyttikin kaukaa tarkasteltuna vain sähkölinjan tolppien lähimmässä ympäristössä maasto – enimmäkseen avokalliota – olevan alkuperäistä. Itäisimmät osat kulkevat korkeilla metsäalueilla.

Linjaus on kokonaisuudessaan noin 11,3 km pitkä, josta noin 7 km tarkastettiin. Ulkopuolelle jäi itäisimmän osan metsäalue, kaatopaikan aidan sisällä ollut osa, jossa oli tehty huomattavia maansiirtotöitä ja louhintatöitä sekä eräitä lyhyempiä osia peltoalueilla, sillä ne olivat n. 60 m mpy korkeudella.

Käytännössä työ toteutettiin maastotarkastuksena, jossa huomio kiinnitettiin muinaisjäännösten maanpinnalle näkyviin osiin. Maanpinnan alaisia osia etsittiin kairaamalla maaperää ns. t-piikillä sekä tarkastamalla linjalla olevat ne kohdat, joissa maanpinta oli rikkoutunut: kynnöksellä olleet tai äestetyt pellot, metsätyökoneiden ajourat, tuulen kaatamien puiden juurakot, hiekkakuopat jne. Ennen pelloille menoa pyrittiin tavoittamaan maanomistaja, jolle työn luonne kerrottiin. Osa Lieviön kylän pelloista jäi tästä syystä tarkistamatta, mutta ne joka tapauksessa olivat heinällä, joten havaintomahdollisuudet olisivat olleet heikot. Ne myös sijaitsivat n. 60 m mpy korkeudella. Osa pelloista oli heinällä myös Kivikoskenpuron ympäristössä viidettä vuotta peräkkäin, jolloin maan pintaakin peitti tiivis kerros vanhaa heinää. Metsäalueilla havaintojen tekoa vaikeuttivat metsätöiden jäljiltä maastossa vielä ollut hakkuujäte. Joissakin paikoissa metsätyöt ulottuivat linjasta joitakin kymmeniä metrejä kumpaankin suuntaan, siis inventoitavaksi määriteltyä aluetta laajemmalle.

Kartta 1: linjalla inventoidut alueet.

4. Tulokset

Inventoinnin tuloksena löydettiin yksi historiallisen ajan muinaisjäännös, Kiviriuttanimisenä muinaisjäännösrekisteriin (mj.rek.nro 1000011684) viety rajamerkki. Toinen havainto ovat tolppien 28 ja 29 välissä kalliolla, aivan tien vieressä olevat kolme pientä kiviröykkiötä. Ne liittyvät ilmeisesti tienrakennukseen, sillä viereinen Kivimäentie on kallion puolelta jouduttu louhimaan kallion läpi, kun taas toinen reuna on pohjustettu pellon suuntaan viettävään rinteeseen ja tienperustassa on isojakin kiviä. Lieviön kylän alueelta tai tuntumasta ei löydetty mitään vanhan asutuksen merkkejä, pellot olivat täysin löydöttömiä lukuun ottamatta jotain uusien ikkunalasin ja uusien tiilien paloja Näppisen talon eteläpuolella tien vieressä, tolppasta 14 itään. Mitään lisätutkimuksia vaativia kohteita ei linjalta löydetty, mutta Kiviriutan rajamerkki sijaitsee sen verran lähellä tolppaa, että se on syytä huomioida rakennustöiden yhteydessä.

Turussa 10.07.2008

Jouko Pukkila

5. Kohdekuvaukset

5.1. Kiinteät muinaisjännökset

5.1.1. Lohja Kiviriutta

Perustiedot

MJ-tyyppi:	kivirakenteet
Tyyppin tarkenne:	rajamerkit
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	204104 MUIJALA
Merkitty peruskartalle:	ei
Koordinaatit:	p: 6689140, i: 3349030, z: n. 80 m mpy
Koordinaattiselite:	rajamerkin sijainti
Pinta-ala:	-
Etäisyystieto:	11,5 km Lohjan kirkosta itäkoilliseen

Omistajatiedot

Alue tai rekisterikylä:	Lieviö
Tila:	444-425-1-261 Kiviriutta
Omistaja:	Flythström Tanja Carita Sylvia
Osoite:	Helsingiuksentie 52 A 11, 08700 Virkkala

Arkistotiedot

Ei aiempia tietoja

Inventointi 2008

Aika:	Jouko Pukkila 22.5.2008
Löydöt:	-
Karttaotteet:	Peruskarttaote 1:20 000
Digikuva:	DG 121

Kohdekuvaus

Muutamasta kivistä tehty rajamerkki tai rajamerkin kaltainen rakennelma kalliolla.

Tutkimuskertomus

Sijainti ja maasto: Metsäisessä maastossa kalliolla

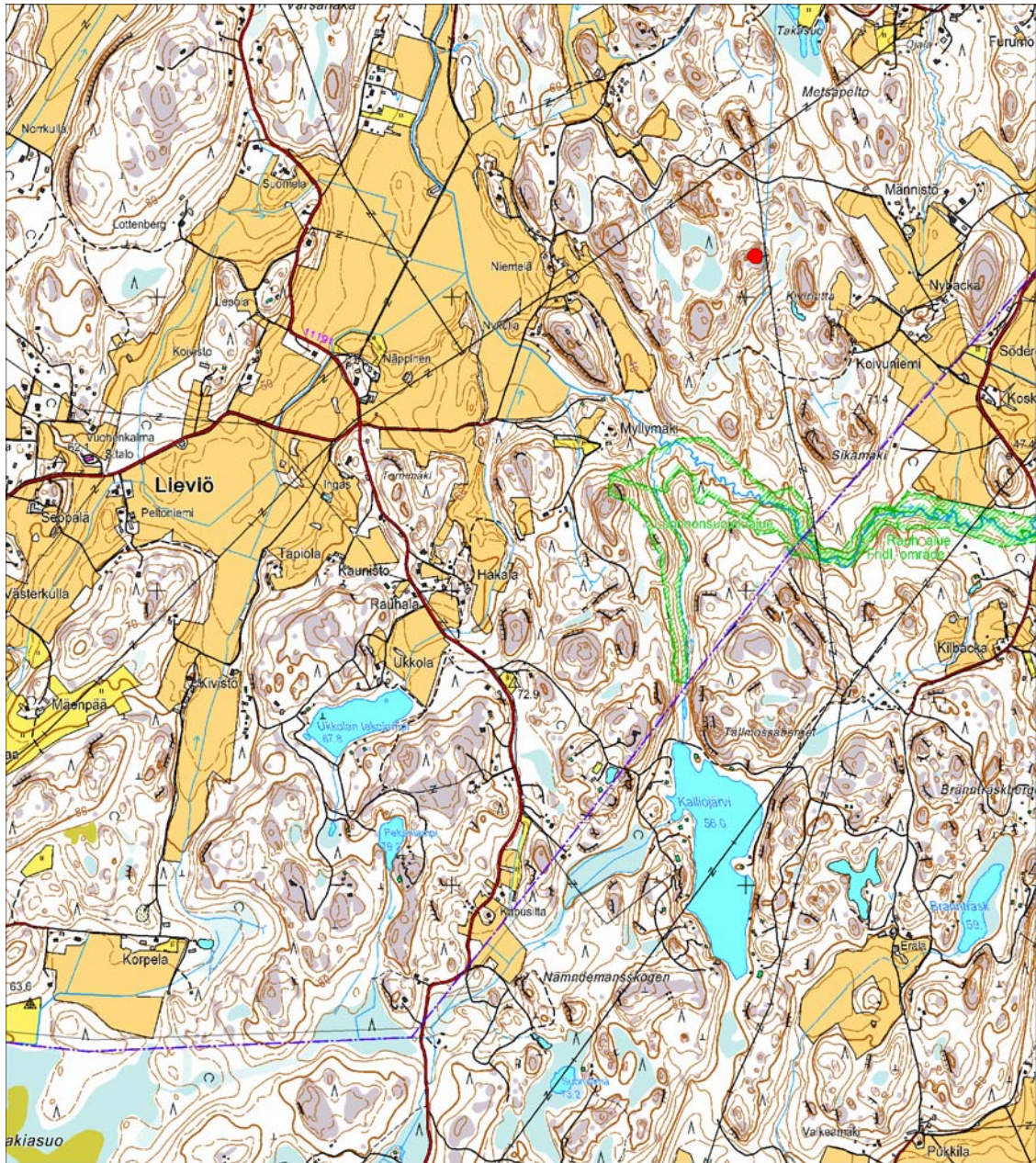
Kohteen kuvaus: Rajakivi löydettiin inventoitaessa sähkölinjaa tolpan läheisyydestä kalliolta. Rajakivi sijaitsee voimalinjan läheisyydessä, linjan pylvästä noin 30 m länteen, pienen kalliojyrkänten laidalla. Rakennelma on tehty muutamasta särmikkäästä kivistä ja sen keskellä on kolme laakamaista kiveä lappeellaan. Keskimäinen kivi on kolmiomainen ja nousee 80-90 cm maanpinnasta. Rajakivessä ei ole viisarikiviä. Luokitusehdotus: luokka 2.

Lohja Kiviriutta

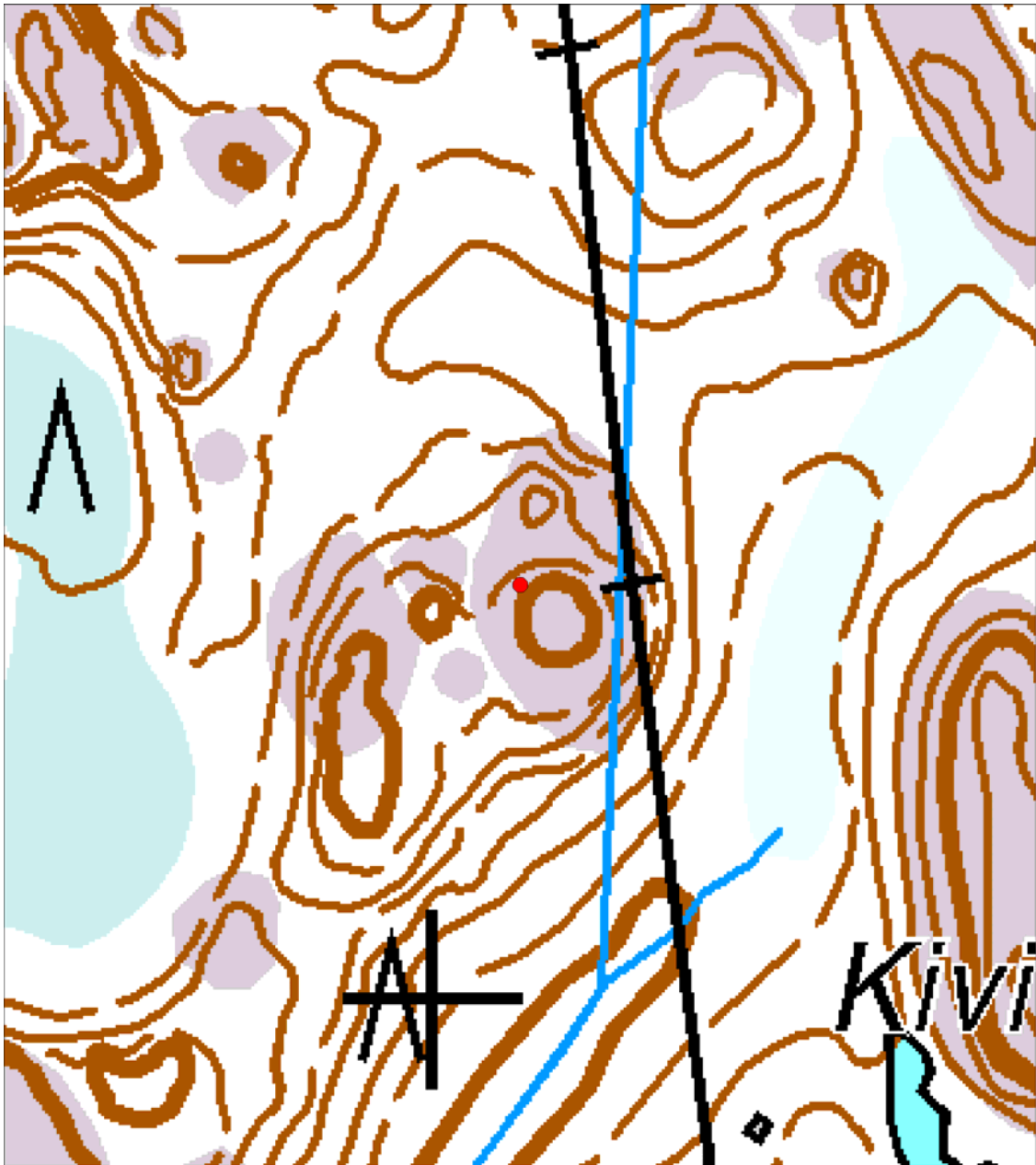
Lohja Kiviriutta, rajamerkki. Lähestymiskartta. 1:200 000. © Maanmittauslaitos.

Lohja Kiviriutta

Lohja Kiviriutta, rajamerkki. Peruskarttaote 1:20 000. © Maanmittauslaitos.

Lohja Kiviriutta

Lohja Kiviriutta, rajamerkki. Yksityiskohtakartta. 1:2 000. © Maanmittauslaitos.

DG 121. Lohja Kiviriutta. Rajamerkki. Kuvannut Jouko Pukkila 22.5.2008. SE.

5.2. Muut kohteet

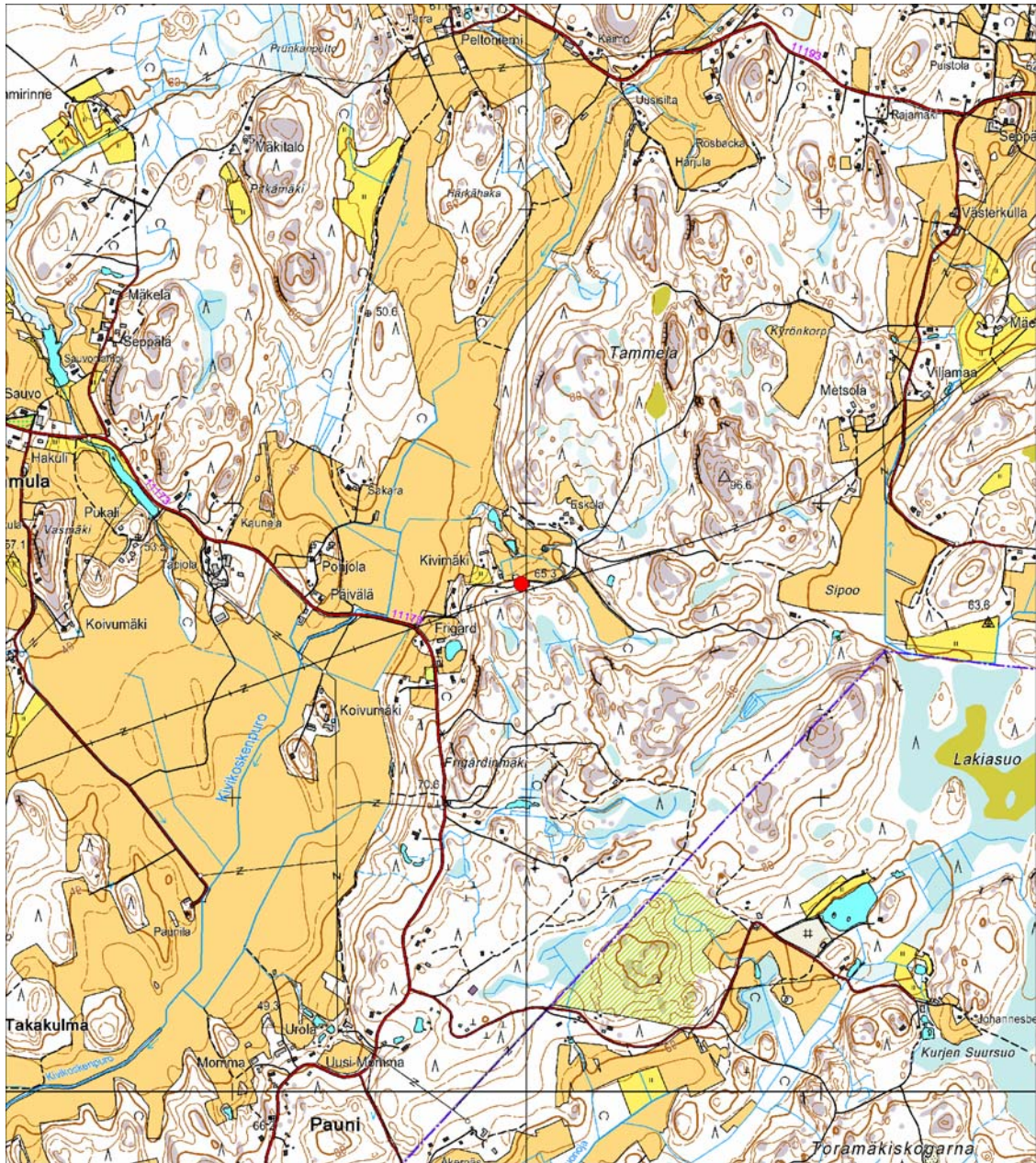
5.2.1. Kivimäentie

Tien rakennuksessa syntyneitä kiviröykkiöitä
6686725/3344980/n. 65 m mpy

Tolppien 28 ja 29 välissä, kalliolla aivan tien vieressä on kolme pientä kiviröykkiötä. Ensimmäinen on kalliolla aivan tietä varten tehdyn leikkauksen päällä. Siinä on selkeästi lohkottuja kiviä, koko 50-75 cm n.2x1,5 m kokoisena kekona. Tästä n. 3 m WSW on ison siirtolohkareen vieressä maapohjalla n. 2,5 m laajuinen kasa kiviä. Näitä peittää sammal. Tien vieressä tämäkin. Kolmas on hieman kauempana tiestä, n. 3 ensimmäisestä SSE on kalliolla edellisiä huolellisemmin kasattu kivikasa. Myös kivet ovat pienempiä, halk. n. 20-30 cm. Kasan ala on n. 1,5x1,5 m.

Röykkiöt lienevät tienrakennukseen liittyviä, sillä viereinen Kivimäentie on kallion puolelta jouduttu louhimaan kallion läpi, kun taas toista reunaa on jouduttu perustamaan rinteeseen ja siinä näyttää olevan isojakin kiviä.

Lohja Kivimäentie

Lohja Kivimäki, tien rakennuksessa syntyneitä kiviroykkiöitä. Peruskarttaote 1:20 000. © Maanmittauslaitos.